

Friskolornas riksförbunds yttrande över betänkandet Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB (SOU 2022:31)

Friskolornas riksförbund (nedan förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen i ovanstående betänkande och vill lämna följande yttrande.

Sammanfattning

Friskolornas riksförbund anser att flertalet förslag i betänkandet är bra och ändamålsenliga, men inte berör förbundets medlemmar specifikt och avstår därför från att yttra sig över dessa. Vi vill däremot lämna synpunkter på de förslag som är av särskild vikt för förbundets medlemmar.

Förbundet avstyrker

- förslaget om att införa en skyldighet för huvudmän inom skolväsendet att på begäran lämna uppgift till Försäkringskassan om när barnet/eleven har varit frånvarande från verksamheten
- förslaget om att information/uppgifter ska kunna lämnas under två år från det att frånvaron upphörde

Förbundet föreslår att

- arbetsgivaren i stället får i uppdrag att lämna information om en arbetstagare arbetar eller är frånvarande den tid då arbetstagaren anmält vård av barn. Det skulle i så fall innebära att huvudmän inom skolväsendet inte behöver åta sig den administrativa börda ovanstående uppgiftsskyldighet skulle medföra.

Synpunkter på förslagen i betänkandet

Förbundet har förståelse för vad som framförs i betänkandet om att kontrollen behöver öka av uppgifter inom den tillfälliga föräldrapenningen, för att förhindra felaktiga utbetalningar.

För att kunna göra en sådan kontroll gäller redan idag en uppgiftsskyldighet för kommunala förskolor och skolor. I betänkandet läggs förslag fram om att även fristående huvudmän för förskola och skola ska lämna sådana uppgifter för barn till dess att de fyller 12 år. Uppgifter om närvaro/frånvaro ska kunna lämnas ut i två år från det att frånvaron upphört.

I konsekvensutredningen till förslagen framförs att många av de fristående huvudmännen redan idag lämnar uppgifter till Försäkringskassan på förfrågan. Utredaren bedömer i konsekvensutredningen att uppdraget om uppgiftsskyldighet inte skulle medföra någon större belastning för de fristående huvudmännen, vare sig när det gäller att lämna uppgifterna eller att bevara dem i två år.

Förbundet kan konstatera att de fristående huvudmännens organisation och storlek är varierande. Det finns ett antal större huvudmän med ökade möjligheter till att inrymma administrativ personal, men så många som drygt 90 procent av huvudmännen bedriver bara verksamhet i en eller högst två enheter. Mer än var tredje fristående grundskola har färre än 100 elever. På dessa mindre förskole- och grundskoleenheter finns sällan administrativ personal anställd, utan det är rektorn för förskolan eller skolan som hanterar flertalet administrativa uppgifter. Detta är uppgifter som saknas i konsekvensutredningen och som skulle kunna föranleda en fördjupad diskussion om följderna för framför allt de mindre huvudmännen.

Vidare finns idag ytterst få bestämmelser om dokumenthantering och krav på bevarande av uppgifter för fristående verksamheter. Exempel på sådana är bevarande av elevlösningar på nationella prov enligt Skolverkets författningssamling. Men då fristående verksamheter varken lyder under offentlighetsprincipens bestämmelser eller arkivlagens, så är alltså krav på uppgiftsskyldighet och bevarande av uppgifter en i allt väsentligt ny och omfattande administrativ uppgift. Fristående skolor har skyldighet att utreda en elevs upprepade frånvaro utan giltigt skäl, men sådana uppgifter sparas sällan i övrigt. Det innebär alltså att ett bevarandekrav på uppgifter i två år skulle innebära någon form av administrativt dokumentationssystem som idag troligen inte finns på enheten. Även arbetet med att gallra uppgifter efter två år ställer löpande krav på administrationen.

Vidare får fristående förskolor och skolor idag en ersättning för administration genom en schablonersättning om tre procent på det bidrag/den skolpeng som kommunen idag utger till fristående huvudmän per barn och elev. Det innebär att en ökad administrativ börda för de fristående förskolorna och skolorna inte skulle komma att finansieras alls.

Förbundet anser därför inte att konsekvensutredningen tagit nödvändig hänsyn till de eventuella följder som förslaget innebär. De administrativa konsekvenser som uppgiftsskyldigheten innebär, går inte att jämföra med kommunal verksamhet, som redan har krav på system och administration för att lämna ut uppgifter samt bevara dem utifrån arkivlagens bestämmelser. Inte heller medför förslaget någon medföljande finansiering. Därmed går det heller inte att hävda konkurrensneutralitet och lika villkor, då förutsättningarna är väsensskilda.

Förbundet avstyrker av ovanstående skäl förslagen om att införa en uppgiftsskyldighet för fristående huvudmän, liksom förslaget att bevara uppgifterna i två år. Förbundet anser också att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6-7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Förbundet föreslår i stället att denna uppgiftsskyldighet helt tas bort från förskolor och skolor samt att det i stället ankommer på arbetsgivaren att lämna de uppgifter som Försäkringskassan anser nödvändiga för kontroll av utbetalningar inom den tillfälliga föräldrapenningen.

För Friskolornas riksförbund

Ulla Hamilton
VD

Gudrun Rendling
förbundsjurist